

Олег Ільницький,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного та
фінансового права
Львівського національного університету
імені Івана Франка

УДК 336.1: 342+352/354

Реформа міжбюджетних відносин на шляху до бюджетної (фіскальної) децентралізації в Україні

Фінансові ресурси у будь-якій державі є нерівномірно розподілені як у вертикальній площині (між державним та бюджетами територіальних одиниць відповідних рівнів), так і у горизонтальній проекції (між бюджетами одного рівня). Водночас, принцип єдності бюджетної системи та рівності доступу громадян до послуг, які надаються за рахунок бюджетного фінансування, вимагають забезпечити таку організацію бюджетних відносин, при якій об'єктивно зумовлена нерівномірність була б виправлена певними компенсаторними механізмами.

Правильна організація цієї системи вимагає врахування самостійності кожного з елементів бюджетної системи, що може бути знівельована при фінансовій залежності від бюджетів іншого рівня. Відповідь на усі ці запитання слід знайти в рамках процесу, що отримав назву бюджетної (фіскальної) децентралізації та активно впроваджується в Україні. Однак, як свідчить досвід зарубіжних держав, вивести формулу ідеального

розподілу ресурсів між бюджетами неможливо, що зумовлює використання механізмів «міжбюджетної допомоги» – «міжбюджетних трансфертів». Вказаний інститут є важливим та незамінним елементом системи міжбюджетних відносин, дозволяючи перерозподілити фінансові потоки між бюджетами, «підтримати» здійснення функцій публічного управління, вирівняти нерівномірність фінансових можливостей окремих територіальних одиниць. Водночас, така «допомога» є й потенційною загрозою, оскільки здатна поставити у фактичну залежність місцеве самоврядування від держави, як основного «донора» бюджету.

Питання міжбюджетних відносин завжди було одним із центральних у дослідженнях бюджетної системи та її правового регулювання. Основу теоретичним міркуванням цієї роботи заклали результати досліджень Л. К. Воронової, О. Б. Заверухи, О. А. Музики-Стефанчук, В. М. Федосова, О. В. Чеберяко, С. І. Юрія та інших.

Метою цієї статті є сформулювати рекомендації щодо підвищення організації системи міжбюджетних відносин в умовах фіскальної (бюджетної) децентралізації на підставі аналізу досягнутих результатів реформування міжбюджетних відносин.

Об'єктивна необхідність регулювання державою міжбюджетних відносин зумовлена наявністю різних фіскальних дисбалансів, спричинених дією природно-кліматичних, історичних, географічних, соціально-демографічних, економічних та багатьох інших чинників [1, с. 112]. З правової точки зору міжбюджетні відносини передбачають: законодавче розмежування повноважень держави та місцевого самоврядування щодо надання соціальних послуг; установлення сфери їх спільних повноважень; визначення видатків державного та місцевих бюджетів, якими фінансуються суспільні послуги; розподіл доходів між державним та місцевими бюджетами; установлення переліку делегованих повноважень органів державної влади органам місцевого самоврядування; визначення політики держави у сфері фінансового вирівнювання [2, с. 104].

Згідно з фінансовою політикою держави, що відповідає у значній мірі і державному устрою визначають дві основні моделі міжбюджетних відносин: централізована та децентралізована [3, с. 303; 4, с. 120].

Централізована модель (бюджетного унітаризму) веде до зосередження управління бюджетними ресурсами в одних руках, яке базується на основі єдиних визначених та законодавчо закріплених державою принципів, інструментів та методів [5, с. 48]. Формування місцевих бюджетів відбувається у нерозривному зв'язку із державним центральним бюджетом в межах консолідованого бюджетного плану держави, у доходах віддає перевагу трансфертному методу та методу регульованих доходів, а щодо видатків – їй властива методика делегування розподілу відповідальності за надання державних

послуг, коли всі функції нижчих рівнів виконавчої влади спрямовуються згори вниз. Але така модель містить і позитивні риси: єдність організації управління, підвищення організувальної здатності економіки, спрямування фінансових ресурсів на прискорення досягнення встановлених цілей [6, с. 21].

Децентралізована модель є ознакою економічного розвитку держави на демократичних засадах, сприяє розвитку і стійкості інститутів ринкової економіки, характеризується невтручанням держави у бюджетний процес регіонів та муніципалітетів, чітке розмежування видаткових повноважень між різними органами рівнів управління, цілеспрямований розвиток фінансової автономії органів місцевого самоврядування [7], у дохідній частині ключовим є метод власних та закріплених доходів, а видаткова політика ґрунтується на функціональному підході, який передбачає конкретне розмежування компетенції та видаткових повноважень між усіма рівнями влади, при цьому припустимим є їхнє часткове делегування, що забезпечує гнучкість міжбюджетних відносин [3, с. 304]. Проте у такій системі значно ускладнена координація дій уряду для досягнення макроекономічних цілей і забезпеченні балансу фінансових можливостей у державі [7].

Такий поділ відповідає виділенню моделі «бюджетного унітаризму» та «бюджетного федералізму» [8, с. 172; 9, с. 324-325]. Зважаючи на соціально-політичну ситуацію в Україні, дослідники усіляко намагаються відмовитися від застосування в обігу поняття «бюджетний федералізм» як альтернативного визначення децентралізованої моделі, хоча детальне ознайомлення із змістом цього поняття вказує на те, що воно зовсім не передбачає самостійності місцевих бюджетів та їх рівень децентралізації у теорії бюджетного федералізму має відмінне значення, залежно від конкретного його виду. Тому автори доповнюють дихотомію третьою моделлю

лю – «бюджетної субсидіарності», яка при унітарності бюджетної системи застосовує елементи фіскальної децентралізації, визначає існування партнерських відносин між центром та регіонами (місцями) в частині надання фінансової допомоги для розв'язання тих проблемних питань, які краще розв'язувати на нижчому рівня для отримання максимально ефективного результату. При цьому, окреслення державою певного кола повноважень місцевих (регіональних) органів влади та фінансова допомога з центру мають сприяти підвищенню фінансової автономії на місцях [8, с. 172].

Зважаючи на проголошену у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», схваленій Указом Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 реформу децентралізації державного управління як одну з базових, що має на меті побудову ефективної системи територіальної організації влади в Україні шляхом реалізації у повній мірі положень Європейської хартії про місцеве самоврядування принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування, та співвідносячи з результатами перших кроків у її реалізації, слід вказати, що на сьогодні міжбюджетні відносини ближчі до компромісної моделі бюджетної субсидіарності, що передбачає властиву бюджетному унітаризму форму організації міжбюджетних відносин при зростанні кількості елементів децентралізованого управління фінансовими ресурсами. У літературі вказана модель отримала назву деволюція – проміжна ланка від централізації до децентралізації, коли органи місцевого самоврядування здійснюють фінансування і несуть відповідальність за надання певних державних послуг, як правило, це стосується задоволення соціальних потреб. Обов'язковим результатом її проведення є децентралізація фінансових ресурсів [3, с. 340].

Створення рівних умов для динамічного, збалансованого соціально-

економічного розвитку регіонів України, подолання депресивного стану окремих територій, усунення вертикальних та горизонтальних дисбалансів є державною стратегією регіонального розвитку й метою державної регіональної фінансової політики і може бути досягнуто завдяки процедурам фінансового вирівнювання [10, с. 398]. Фінансове вирівнювання – це процес перерозподілу фінансових (бюджетних) ресурсів на користь адміністративно-територіальних одиниць, які, як правило, не мають достатньо власної дохідної бази. Досить часто термінологічні звороти «фінансове вирівнювання» і «бюджетне регулювання» ототожнюють. Однак, слід погодитися з думкою О. А. Музики-Стефанчук про те, що фінансове вирівнювання може здійснюватися не лише в межах бюджету – є ще кошти, які спрямовуються від міжнародних фінансово-кредитних установ, які при цьому через бюджет не перерозподіляються і це не є бюджетним регулюванням [11, с. 98]. Вирівнювання здійснюють або для створення всім учасникам однакових стартових умов (вирівнювання податкового потенціалу), або для забезпечення рівного розподілу між ними кінцевого результату (досягнення стандартного рівня споживання державних послуг). Тією чи іншою мірою всі країни намагаються вирішити обидва завдання. При цьому, держави з розвинутою децентралізованою системою управління роблять наголос на вирішенні першого завдання, тоді як країни, що дотримуються традицій бюджетного унітаризму, – другого [12, с. 351-352].

На нашу думку, вся сутність проблеми української бюджетної системи у помилковій концепції фінансового вирівнювання, яка панувала у бюджетному законодавстві: вирівнювання спрямовувалося на технічне збалансування дохідної та видаткової частини кожного із бюджетів, шляхом глобального перерозподілу фінансових ресурсів у державі. З прийняттям нової редакції БК України у

2010 році основна увага приділялася вирівнюванню бюджетної забезпеченості на одного жителя та додержанню визначених державою соціальних гарантій для кожного громадянина незалежно від місця його проживання. Така політика була замкнута на вирівнюванні соціально-економічної спроможності розвитку усіх регіонів, в той час, як повинна була спрямовуватися на підтримання «точок зростання», оскільки обмеження бюджетної спроможності держави може призвести лише до «вирівнювання всіх у бідності» [13, с. 31]. Водночас, слід погодитися із авторами, які вказують на те, що дієва система міжбюджетних відносин має спонукати до активної діяльності органи місцевого самоврядування в напрямі пошуку і використання додаткових резервів збільшення надходжень до власних бюджетів, а також сприяння ефективному використанню бюджетних ресурсів з метою підвищення суспільного добробуту [3, с. 298].

Розв'язання питань фінансового вирівнювання досягається за допомогою різних форм і методів втручання держави, провідне місце серед яких посідають процедури бюджетного регулювання і фінансової допомоги територіям. Таким чином, основою міжбюджетних відносин можна визначати бюджетне (міжбюджетне) регулювання, що є сукупністю прийомів, методів, інструментів, форм та важелів впливу, завдяки яких органи державної та місцевої влади формують, розподіляють (перерозподіляють) та використовують фонди бюджетних коштів для досягнення цілей, визначених соціально-економічною політикою держави [8, с. 177-178]. Превалювання тих чи інших інструментів чітко визначає модель та напрямок розвитку системи управління публічними фінансами. Зокрема, у західноєвропейській літературі вже давно відзначили, що обсяг міжбюджетних трансфертів, зокрема, дотацій вирівнювання, у структурі доходів місцевих бюджетів, безпосередньо свідчить про фінансову

автономію місцевого самоврядування: чим він вищий – тим нижчий рівень фінансової незалежності та самостійності місцевого самоврядування, відтак нижчим є рівень децентралізації, оскільки місцеве самоврядування не має жодного впливу на обсяг цих ресурсів [14, с. 131].

Слід констатувати, що запроваджені змінами від 28.12.2014 р. новели регулювання міжбюджетних трансфертів у більшості врахували слушні пропозиції щодо змін, які озвучувалися у літературі і стосувалися відмови від абсолютного та загального вирівнювання за ознакою забезпечення кінцевого результату фінансової діяльності на користь створення умов для пошуку альтернативних джерел доходів та вирівнювання за ознакою податкоспроможністю території; підвищення зацікавленості місцевих бюджетів у збільшенні доходної бази; зменшення ваги нецільових трансфертів на користь закріплення фінансової допомоги для реалізації делегованих державою повноважень щодо надання соціальних послуг; закладення об'єктивних транспарентних показників у формули розподілу міжбюджетних трансфертів.

Існуюча до останнього часу формула розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів враховувала фінансовий норматив бюджетної забезпеченості, як базовий показник, який визначався діленням загального обсягу фінансових ресурсів на кількість мешканців та коригувальні коефіцієнти до них. Згідно з БК України 2010 року формування видаткової частини місцевих бюджетів здійснювалося на формульній основі, відповідно до галузевих фінансових нормативів бюджетної забезпеченості на одного мешканця або споживача суспільних послуг із застосуванням процедури фінансового вирівнювання за видатками, які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Фактично, встановлені нормативи бюджетної забезпеченості визначалися «в межах наявних бюджетних ресурсів», тому за-

плановані обсяги видатків становили 50-80 % фактичної потреби бюджетних установ, що вело до впровадження політики «зрівнювання у загальній бідності». Водночас, як ефективний напрямок розвитку для вдосконалення системи бюджетного вирівнювання знаходився у використанні «податкоспроможності регіону (бюджету)». Під потенційною податкоспроможністю регіону слід розуміти його можливість щодо мобілізації податкових доходів до бюджетів різних рівнів. Індекс відносної податкоспроможності, на відміну від коефіцієнта бюджетної забезпеченості є основним показником для визначення кошика доходів, що передбачає врахування саме передумов для забезпечення рівності бюджетів, а не вирівнювання результату господарської діяльності органів місцевого самоврядування [3, с. 322-325].

Останні нововведення щодо врахування величини перевищення і проведення пропорційного вирівнювання стали елементами стимулювання розвитку власних дохідних баз для збільшення надходжень місцевих бюджетів, оскільки від тепер місцевим бюджетам не вдасться більше зловживати допомогою з Державного бюджету, а половина від суми зареєстрованого ними все ж залишатиметься на місцях для реалізації власних бюджетних повноважень. Таким чином, базова дотація декларується як механізм вирівнювання дохідної спроможності, а не видаткових потреб для місцевих бюджетів.

Поруч із загальною функцією проведення фінансового вирівнювання, воно стало одним із елементів масштабної реформи децентралізації публічного управління, оскільки визначає для бюджетів об'єднаних територіальних громад отримати прямі міжбюджетні зв'язки з Державним бюджетом України. Так, Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» передбачено 159 об'єднаних територіальних громад (їх бюджетів), більшість з яких отримуватимуть від 1 до 10 млн.

прямой підтримки з Державного бюджету.

Порівняння показників дотації вирівнювання бюджетів та базової (реверсної) дотації свідчить про те, що остання втратила своє домінуюче значення у системі міжбюджетних трансфертів, причиною чого стали як зміни щодо збільшення дохідної бази місцевих бюджетів, так і зміни концепції фінансового вирівнювання, реформа системи фінансування виконання делегованих повноважень у соціальній сфері.

Зважаючи на останнє, поруч із дотаціями, куди важливішу вагу у структурі міжбюджетних трансфертів на сьогодні мають субвенції. Основна частина субвенцій спрямовані на фінансування надання бюджетних послуг у соціальній сфері – програми соціального захисту, освіта, медицина. Державна бюджетна політика впливає на розвиток соціальної сфери через безпосереднє її фінансування. Цей процес здійснюється за рахунок коштів як і державного бюджету, так і через місцеві бюджети. Оскільки доходів місцевих бюджетів не вистачає для того, щоб повною мірою забезпечити фінансування всіх соціальних програм, які держава делегує органам місцевого самоврядування, значна частина цих програм фінансується за допомогою міжбюджетних трансфертів [15, с. 33].

Тенденції щодо зростання фінансування соціальних потреб за рахунок коштів місцевих органів влади є загальносвітовим явищем. Проте в Україні, на відміну від європейських країн, широкі повноваження щодо соціального захисту незабезпечені відповідними власними джерелами фінансування [16, с. 28]. Через це місцеві органи влади змушені скорочувати соціальні програми або здійснювати різні форми соціального захисту населення без відповідного обґрунтування й підкріплення їх місцевими ресурсами. Це в свою чергу призводить до не якісного надання соціальних послуг та виплат. На даному етапі вступають в дію міжбю-

джетні трансферти, як необхідний інструмент збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів, які, зважаючи а їхнє цільове призначення отримали назву «соціальних трансфертів» [17, с. 36].

Поруч із традиційними для бюджетної системи України соціальними трансфертами на оплату пільг, реформа бюджетної (фіскальної) децентралізації 2014 року скоригувала порядок фінансування місцевими бюджетами таких традиційних соціальних сфер, як медицина та освіта, віднівши видатки на їхнє фінансування за рахунок місцевих бюджетів за рахунок освітньої (ст. 103-2 БК України) та медичної субвенцій (ст. 103-4 БК України), а також субвенції на підготовку робітничих кадрів (ст. 103-3 БК України) та субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру (ст. 103-5 БК України). З метою підвищення ефективності використання вказаних коштів, розпорядниками за ними визначені профільні міністерства, а розміри визначаються спеціальними формульними порядками, залежно від об'єктивних математичних показників споживачів послуг та норм їх фінансування.

Окреме місце займають «субвенції на виконання інвестиційних проєктів» (ст. 105 БК України), які закріплюються в законі про Державний бюджет та регулюються окремими порядками, затвердженими Кабінетом Міністрів України. Вказані субвенції можна вважати «ad hoc» механізмом дольової участі держави у інвестиційних проєктах місцевих бюджетів. Однак, зважаючи на те, що згідно з ч. 2 ст. 24-1 БК України кошти Державного фонду регіонального розвитку у структурі загального фонду державного бюджету спрямовуються на виконання тих же інвестиційних програм і проєктів, питома вага субвенцій на виконання інвестиційних програм (проєктів) для місцевих бюджетів очевидно поступово повинна зменшуватися.

У деяких країнах система міжбюджетних трансфертів доповнюється горизонтальними бюджетними трансфертами, що характеризують відносини між бюджетами одного рівня (найбільш поширені у Німеччині та Швеції). В Україні також поруч із трансфертами, які передаються між Державним та місцевими бюджетами, БК України визначає існування міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами (ст. 101 БК України). Збереження вказаного інституту міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами є похідним від закріплених у ст. 93 БК України можливостей кооперації місцевих бюджетів щодо спільного вирішення питань, які найбільш оптимально розв'язувати за рахунок бюджетних коштів на наступному з рівнів бюджетної системи (як вищому, так і нижчому) або ж у випадку, коли без такої кооперації надати відповідні бюджетні послуги взагалі неможливо. Їхнім правовим підґрунтям є теорія делегування повноважень, що за принципом субсидіарності найбільш ефективно можуть бути реалізовані на одному з рівнів бюджетної системи. Відповідно, ч. 3 ст. 93 БК України визначає, що передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Збережені міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами слід розглядати на сьогодні не лише як елемент системи вирівнювання, а як форму співпраці між місцевими бюджетами одного чи різних рівнів бюджетної системи з метою досягнення цілей задоволення інтересів громадян у отриманні максимального обсягу соціальних послуг.

Вказаний випадок є одним з рідкісних прикладів застосування договірного методу регулювання фінансових відносин. Зважаючи на важливе значення саме договірного регулювання самоврядних місцевих бюджетів, централізоване бюджетне

законодавство обрало вірну стратегію обмеженого втручання у питання взаємовідносин між цими бюджетами. Аналіз приведених договорів про передачу міжбюджетних трансфертів дозволяє зробити висновок, що у законодавстві їхні обов'язкові умови відсутні, але зважаючи на вимоги необхідного регулювання, на нашу думку, до таких доцільно було б віднести:

1) визначення сторін із вказівкою статусу надавача чи отримувача трансферту, а також визначення розпорядників трансфертних коштів (вони можуть бути дво- або багатосторонніми, залежно від учасників розподілу міжбюджетного трансферту – лише представницькі органи чи й участь місцевих органів виконавчої влади при реалізації делегованих від держави повноважень);

2) визначення виду і обсягу трансферту; при цьому такі трансферти є субвенціями, оскільки мають цільове призначення, яке гарантує отримувач та контролює надавач, а обсяг трансферту визначається у грошовому еквіваленті у залежності від певного емпіричного показника викори-

стання (кількість споживачів послуги тощо) та фінансового нормативу забезпечення фінансування;

3) строк дії договору, що не може перевищувати тривалості конкретного бюджетного періоду.

Система міжбюджетних трансфертів та фінансове вирівнювання за їхньою допомогою з об'єктивних підстав є невід'ємним елементом бюджетної системи для більшості держав світу. Конкретна ж організація системи міжбюджетних трансфертів залежить від державного устрою, адміністративно-територіального поділу, соціально-економічних особливостей розвитку держава, фінансових можливостей та визначається правовими нормами вищої юридичної сили. Реформа бюджетної (фіскальної) децентралізації, яка розпочата змінами до БК України від 28 грудня 2014 року стала лише першим кроком, однак в позитивна динаміка вказаного процесу потребує в подальшому продовження якісних змін у законодавстві України, в тому числі, із застосуванням досвіду реалізації норм.

Список використаних джерел

1. *Україна і європейський досвід*: [монографія] / за ред. В. Г. Бодрова. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 296 с.
2. *Фещенко Л. В.* Бюджетна система України : навчальний посібник / Фещенко Л. В., Проноза П. В., Кузьминчук Н. В. – К.: Кондор, 2008. – 440 с.
3. *Бюджетна система*: підручник / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
4. *Степанова В. О.* Міжбюджетні трансферти в Україні: теорія та практика / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. - № 3 (23). – С. 120-124.
5. *Чеберяко О. В.* Міжбюджетні трансферти в умовах бюджетного унітаризму України: монографія / О. В. Чеберяко. – К.: Світогляд, 2004. – С. 48.
6. *Салямон-Міхеева К. Д.* Міжбюджетні відносини як фінансовий механізм держави / К. Д. Салямон-Міхеева // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. - № 3. – С. 19-25.
7. *Голишевська Л. В.* Міжбюджетні відносини та напрями їх вдосконалення [Електронний ресурс] / Л. В. Голишевська, К. Д. Єльцова. – Режим доступу: www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Economics/62491.html
8. *Ніколаєва О. М.* Місцеві фінанси: навчальний посібник / О. М. Ніколаєва, А. С. Маглаперідзе. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 354 с.

9. Чеберяко О. В. Правове регламентування міжбюджетних відносин в Україні / О. В. Чеберяко // Фінансове право у ХХІ сторіччі: здобутки та перспективи : збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (4-7 жовтня 2011 року). Ч. II / НДІ фінансового права. – К.: Алерта, 2011. – С. 324-331.
10. Луїна О. І. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин / І. О. Луїна. – К. : Наукова думка, 2006. – 424 с.
11. Музика-Стефанчук О. А. Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах : навчальний посібник / О. А. Музика-Стефанчук. – К.: Правова єдність, 2009. – 224 с.
12. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / За заг. ред.. М. Я. Азарова; Теліпко В. Е., Овчаренко А. С., Панасюк С. А. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 480 с.
13. Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів / В. Я. Швець // Фінанси України. – 2005. - № 5. – С. 23-31.
14. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політики-правових реформ. – К.: Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
15. Овчарова Н. В. Міжбюджетні трансферти в механізмі формування та реалізації державної бюджетної політики в соціальній сфері / Н. В. Овчарова // Матеріали за Х Міжнародна научна практична конференція «Ключові въпроси в съвременната наука – 2014» (17-25 април 2014 г.). – Том 2. – Икономика София «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. – С. 36-40.
16. Мальований М. І. Стан та тенденції бюджетного фінансування соціального забезпечення в Україні / М. І. Мальований // Економічний часопис – ХХІ. – 2013. - № 5-6 (2). – С. 27-30.
17. Маслик Р. О. Соціальні міжбюджетні трансферти як необхідна складова соціального захисту населення на місцевому рівні / Р. О. Маслик // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної науки» (21-23.10.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.int-konf/konf102014/892-maslik-r-o-socaln-mzhbyudzhethn-transferti-yak-neobhdna-skladova-zabezpechennya-socalnogo-zahistu-naselennya-na-mscevomu-rvn.html

Ільницький О. В. Реформа міжбюджетних відносин на шляху до бюджетної (фіскальної) децентралізації в Україні

Ця стаття присвячена проблемам використання міжбюджетних трансфертів як одного з механізмів бюджетного регулювання для проведення фінансового вирівнювання у бюджетній системі.

Автор проаналізував підходи до характеристики міжбюджетних відносин та надав обґрунтування їхньої правової природи, моделей. Подана детальна характеристика видів та порядку розрахунку і надання міжбюджетних трансфертів у бюджетній системі України.

Ключові слова: міжбюджетні трансферти, фінансове вирівнювання, місцеві бюджети, місцеве самоврядування.

Ильницкий О. В. Реформа межбюджетных отношений на пути к бюджетной (фискальной) децентрализации в Украине

Данная статья посвящена проблемам использования межбюджетных трансфертов как одного из механизмов бюджетного регулирования для проведения финансового выравнивания в бюджетной системе.

Автор проанализировал подходы к характеристике межбюджетных отношений и провел обоснование их правовой природы, моделей. Дана детальная характеристика видов и порядка расчета и передачи межбюджетных трансфертов в бюджетной системе Украины.

Ключевые слова: межбюджетные трансферты, финансовое выравнивание, местные бюджеты, местное самоуправление.

Ilnytskyj O. The reform of intergovernmental relations towards budget (fiscal) decentralization in Ukraine

This article is devoted to the problems of the use of intergovernmental transfers as a mechanism for budget management for financial compensation in the public system.

The author analyzed the approaches to the characterization of intergovernmental relations and provides justification for their legal nature, models. Provide detailed description of the types and the calculation of intergovernmental transfers and the provision in the budget system of Ukraine.

Key words: intergovernmental transfers, financial compensation, local budgets, local government.